

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ**

**ПОЛІТИКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В
УНІВЕРСИТЕТАХ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ
УСТАНОВАХ**

Збірник матеріалів Міжнародного семінару

29 лютого - 01 березня 2016 року (Львів)

КИЇВ - ЛЬВІВ

2016

Шишка О. Р.

Організаційні відносини у сфері інтелектуальної власності..... 125

Пленюк М. Д.

Юридичні факти у відносинах інтелектуальної власності 128

Великанова М. М.

Розподіл прав на об'єкти інтелектуальної власності, створених
за договором на виконання науково-дослідних
або дослідно-конструкторських та технологічних робіт 132

Гачкевич А. О.

Роль правового виховання в запобіганні плагіату в
студентських наукових роботах 138

Ратушна Б. П.

Особливості розгляду справ щодо інтелектуальної
власності в цивільному процесі України..... 142

Кожевникова В. О.

Обмеження в договорах у сфері інтелектуальної власності..... 145

Воробель У.Б.

Забезпечення позову в справах про захист авторських
прав в цивільному судочинстві України 147

Голуб І.І.

Здатність до працевлаштування — запорука успішної
професійної діяльності випускника закладу вищої освіти 152

Демченко Я. О.

Укладання та виконання інноваційних договорів
в умовах охорони прав інтелектуальної власності
в Україні (господарсько-правовий аспект)..... 156

4. Денисова Р. А. Право интеллектуальной собственности на произведение науки (авторско-правовой аспект): дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.03 / Денисова Римма Александровна. — Х., 1999. — 192 с.

*Гачкевич А. О.,
старший викладач кафедри міжнародної інформації Національного
університету «Львівська політехніка»,
магістр міжнародного права*

РОЛЬ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ В ЗАПОБІГАННІ ПЛАГІАТУ В СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБОТАХ

В епоху інформаційного суспільства сфера інтелектуальної власності набуває особливої значущості не тільки з огляду на суспільний прогрес, але й в контексті економічного розвитку будь-якої держави світу. Не винятком є і Українська держава. На сучасному етапі існує гостра необхідність у підвищенні рівня охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні, що, на жаль, підтверджує її включення до Списку 301 за підсумками звіту 2015 р., насамперед за неналежну організацію колективного управління правами інтелектуальної власності, розповсюдження піратського програмного забезпечення, а також розміщення в мережі Інтернет ресурсів з порушенням прав інтелектуальної власності [1]. Такий стан речей зумовлений низкою об'єктивних причин, серед яких можемо виділити низьку правову культуру населення, від якої залежить відношення особи до результатів інтелектуальної діяльності інших осіб. Очевидно, що здійснення функції правового виховання, покладеної на систему освіти, відіграє ключову роль у забезпеченні належного рівня охорони та захисту прав інтелектуальної власності. В основі проведеного дослідження знаходиться постулат про важливість формування правової культури студентів в контексті недопущення плагіату в їх науковій діяльності.

Незважаючи на те, що відповідне питання тривалий час викликає інтерес з боку вчених, явище плагіату до цього часу не було досліджено повною мірою не тільки в юриспруденції, але й в економічній теорії, психології та інших суспільно-гуманітарних науках. Разом з тим, саме найпростіше розуміння плагіату як присвоєння авторства на чужий твір або його частину може бути взятим за основу в цілях вивчення проблеми плагіату у студентських наукових роботах. На підставі даних загальнонаціонального опитування студентів, проведеного з 5 по 12 березня 2015 р. Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та фірмою

«Юкрейніан соціолоджі сервіс», а також узагальнення досвіду виконання кваліфікаційних робіт студентами напряму 6.030204 та спеціальності 8.03020401 («Міжнародна інформація») Національного університету «Львівська політехніка» було виділено основні причини плагіату, серед яких:

1) незнання правил використання чужих праць (як виявилось, насправді абсолютна більшість студентів усвідомлює, що таке плагіат, але, не до кінця розуміє, яким чином правильно цитувати та переказувати літературні джерела);

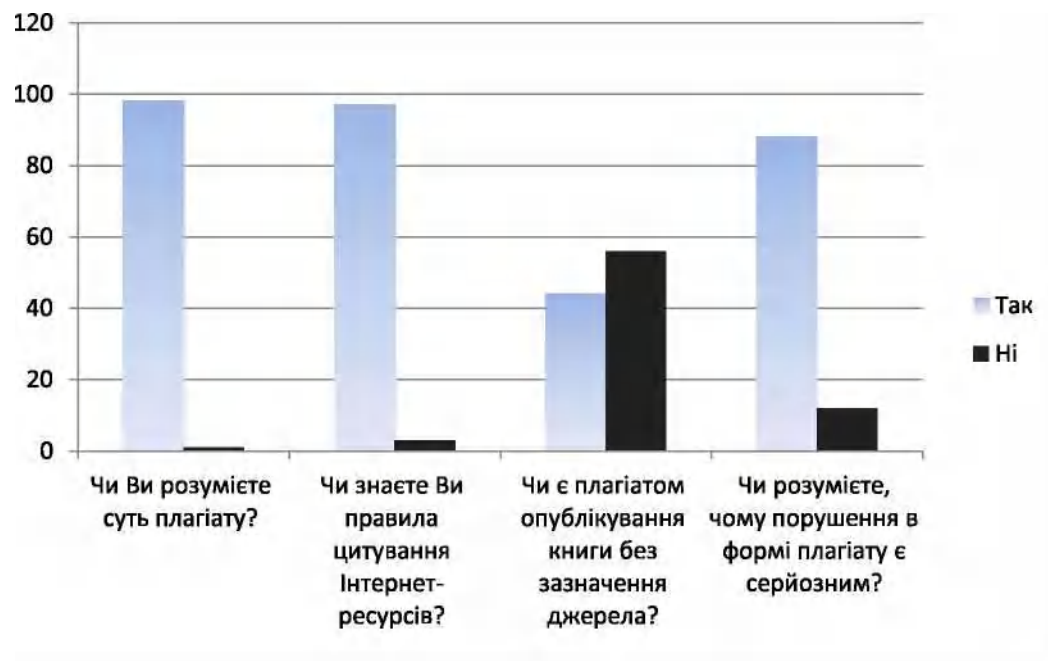
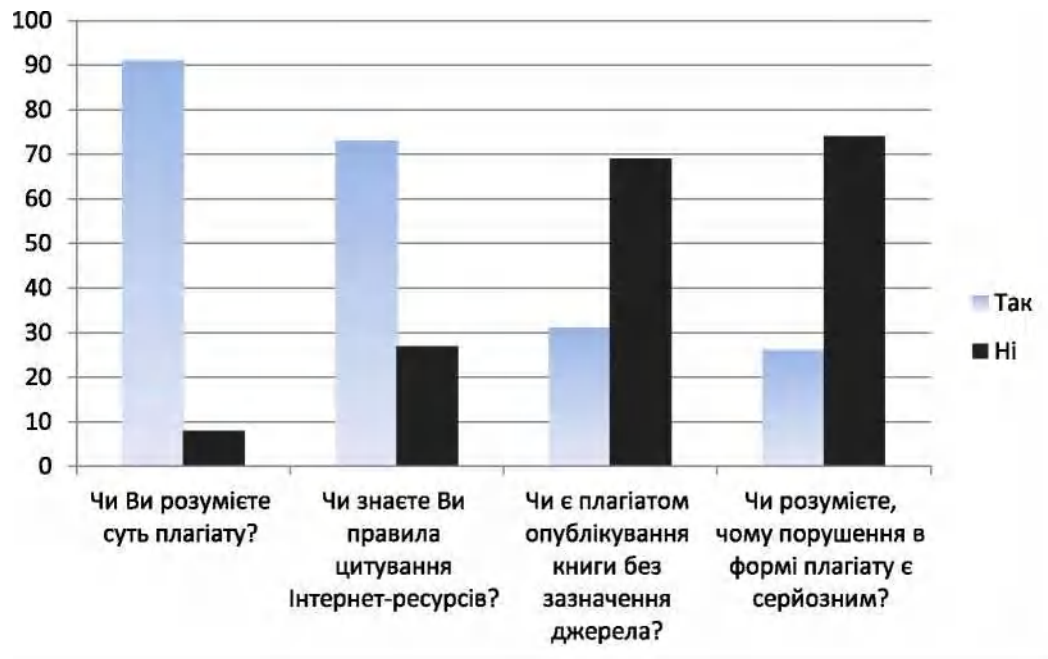
2) брак часу, «тому, що у студентів немає часу виконувати всі роботи, які від них вимагають» (тут і далі наведено формулювання, використані в загальнонаціональному опитуванні студентів);

3) відсутність фахової мотивації, «тому, що студенти не бачать зв'язку між цими завданнями та їхньою майбутньою професією», що, як засвідчує практика, є проблемою вищої освіти в цілому;

4) неспроможність студентів займатись самостійною науковою роботою через низький рівень навиків, а поставлене викладачем завдання часто є «непідйомною ношею» для студента;

5) відсутність покарання за вчинення плагіату та недосконалість нормативно-правової бази (необхідно відзначити, що доцільність запровадження кримінальної відповідальності за плагіат в Україні сьогодні обговорюється в суспільстві) [2].

Очевидно, що для запобігання плагіату студентами необхідно вжити комплекс заходів, спрямованих на боротьбу з його причинами, який реалізовуватиметься за участю не тільки вищого навчального закладу, але й громадських організацій, середніх шкіл, засобів масової інформації та, в першу чергу, держави, відповідальної за управління загальносуспільними справами. Якщо ж зосередити свою увагу на тому, наскільки важливою є роль університету, в якому навчається студент, то до важливих висновків можемо прийти на підставі аналізу анкетування студентів першого курсу Лонг-Айлендського університету у 2005 р., яке не претендує на репрезентативний характер, але його результати є дуже інформативними (було опитано 326 студентів виключно з США). Перед студентами було поставлено чотири питання, на які кожен з них відповідав двічі — до проведення заняття з метою підвищення обізнаності щодо плагіату, яке тривало близько однієї академічної години (Plagiarism Awareness session), та після його проведення [3].

Як бачимо, правове виховання студентів з метою недопущення у їх наукових роботах плагіату є дуже результативним, адже, крім сприяння розумінню суті плагіату та усвідомлення його протиправності, завдяки проведенню навчальних занять в рамках дисципліни інтелектуальної власності, студенти отримують навички використання чужих праць. На нашу думку, в цьому плані заслуговує на увагу проведення заняття у формі тренінгу, тому що саме тренінг «дає змогу за короткий проміжок часу вирішити завдання інтенсивного формування та розвитку професійних навичок та вмінь студентів», а також сприяє зміні стереотипів його

учасників, що дозволяє їм в майбутньому вирішувати проблемні завдання у практичній діяльності [4, с. 167-168]. Концепція тренінгу повинна ґрунтуватись на подібності плагіату до крадіжки речі, проте, на відміну від традиційної крадіжки, той, хто вчиняє плагіат, розкриває своє ім'я, а також - на ефективності покарання як засобу впливу на свідомість особи, тому що під час тренінгу імітується ситуація, коли відбувається конфіскація майна студента за вчинення ним правопорушення. Алгоритм проведення тренінгу, який було апробовано в Національному університеті «Львівська політехніка», представлено на рисунку:

Таким чином, правове виховання студентів, яке здійснюється у вищих навчальних закладах, будучи спрямованим на боротьбу з причинами розповсюдження плагіату у студентських наукових роботах, відіграє важливу роль в запобіганні незаконного присвоєння ними чужих праць. Ефективним інструментом для досягнення вищенаведеної мети може стати тренінг, присвячений ознайомленню студентів з навиками правильного використання результатів інтелектуальної діяльності інших осіб. Алгоритм тренінгу, побудований на аналогії між плагіатом і крадіжкою майна, передбачає застосування до студентів покарання, якщо вони вдаються до плагіату, та активізацію усвідомлення ними існуючих правил цитування та переказування.

Використані джерела:

1. 2015 Special 301 Report [Електронний ресурс] // Office of the United States Trade Representative. – Режим доступу: <https://ustr.gov/sites/default/files/2015-Special-301-Report-FINAL.pdf>.

2. Вища освіта в Україні: громадська думка студентів [Електронний ресурс] // Фонд «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва». - Режим доступу: <http://www.dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/visha-osvita-v-ukraini-gromadska-dumka-studentiv-.htm>.

3. Madray A. Developing Students' Awareness of Plagiarism: Crisis and Opportunities [Електронний доступ] // Library Philosophy and Practice 2007. - Режим доступу: <http://www.webpages.uidaho.edu/~mbolin/madray.htm>.

4. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. - Полтава: ПУЕТ, 2013. - 309 с.

Ратушна Б. П.,
доцент кафедри цивільного права
та процесу Львівської комерційної академії, к.ю.н.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Відповідно до частини першої статті 41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності [1].

Згідно зі статтею 418 ЦК України [2] особа має особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності.

Важливою гарантією реалізації прав особи, закріплених у законодавстві України, є можливість ефективно захистити ці права в судовому порядку в разі їх порушення. З огляду на це вагомого значення набуває право на судовий захист права інтелектуальної власності, яке закріплене статтею 55 Конституції України.

Судовий захист права інтелектуальної власності в цивільному процесі України має низку особливостей, котрі надають певної специфіки справам щодо захисту прав інтелектуальної власності.

Так, при визначенні судової юрисдикції слід мати на увазі, що відповідно до статті 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [3] автором вважається фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір. У зв'язку з цим усі спори щодо визнання авторства на твір належать розгляду в порядку цивільного судочинства, в тому числі в разі набуття юридичною особою права суб'єкта права інтелектуальної власності